

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अॅग्रोमेट अॅडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 26-03-2024

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये कळमेश्वर ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2024-03-26 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2024-03-27	2024-03-28	2024-03-29	2024-03-30	2024-03-31
पर्जन्यमान (मिमी)	4.2	0.0	0.0	0.0	0.0
कमाल तापमान (अं.से)	39.7	40.3	40.6	41.4	41.8
किमान तापमान (अं.से)	21.0	21.4	22.1	22.8	23.5
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	48	44	46	38	37
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	27	23	28	21	24
वान्याचा वेग(किमी/तास)	5	6	6	6	5
वान्याची दिशा(अंश)	125	177	263	183	54
मेघाच्छादन (ऑक्टा)	3	2	2	3	3

हवामान सारांश / चेतावणी:

• भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या तालुकास्तरीय मूल्यवर्धित अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक २७ ते ३१ मार्च २०२४ दरम्यान आकाश आंशिक ढगाळ राहण्याची अधिक शक्यता वर्तविण्यात आली आहे. • दिनांक २७ मार्च २०२४ रोजी खूप हलक्या ते हलक्या स्वरूपाचा पाऊस होण्याची शक्यता, • दिनांक २८, २९, ३० व ३१ मार्च २०२४ रोजी हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे. • पुढील ३ दिवसामध्ये विदर्भामध्ये कमाल तापमानात २ ते ३ अंश सेल्सिअस ने हळूहळू वाढ होईल व त्या नंतरच्या दिवसामध्ये फारसा बदल होणार नाही. • पुढील ५ दिवसा दरम्यान विदर्भामध्ये किमान तापमानात फारसा बदल होणार नाही.

कृषि सल्ला:

• पुढील २४ तासासाठी पावसाचा अंदाज लक्षात घेता रब्बी हंगामातील परिपक्व अवस्थेतील हरभरा, गहू, मोहरी, ज्वस इत्यादी पिकाच्या कापणी व मळणी च्या कामास प्राधान्य द्यावे, कापणी केलेला शेतमाल पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. • २४ तासानंतर पुढील ४ दिवस कोरड्या हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता परिपक्व अवस्थेतील हरभरा, गहू, मोहरी, ज्वस इत्यादी पिकाची कापणी व मळणीची कामे सुरु ठेवावी. • २४ तासानंतर पुढील ४ दिवस कोरड्या हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता भाजीपाला व फळ बागांमध्ये आंतरशागतीची कामे, कृषी रसायनांच्या फवारणीची कामे तसेच उभ्या पिकात खते देण्याची कामे सुरु ठेवावी. • एकात्मिक कीड व्यवस्थापनासाठी पिक काढणी नंतर शेताची नांगरणी करावी. • माती परीक्षण केले नसल्यास शास्त्रीय पद्धतिने नमून घेऊन कृषी विद्यापीठ, शासकीय किंवा अधिकृत माती परीक्षण प्रयोगशाळेत नमुने पाठवून माती परीक्षण करून घ्यावे.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

• पुढील २४ तासासाठी पावसाचा अंदाज लक्षात घेता, कापणी केलेला हरभरा, गहू, ज्वस, मोहरी इत्यादी पिकाचा शेतमाल शेतात पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
भुईमूग	<ul style="list-style-type: none"> • भुईमूग पिकास गरजेनुसार ओलित करावे. शेतात पाणी साचून मूळकुज होऊ नये याची काळजी घ्यावी. आन्या सुटल्यानंतर आंतरमशागत करू नये. भुईमूग पिकाला आन्या तयार होण्याची अवस्था ते शेंगा भरण्याच्या अवस्थेमध्ये पाण्याच्या ताण पडणार नाही याची काळजी घ्यावी. शक्य असल्यास ओलीत करण्याकरिता तुषार सिंचन पद्धतीचा वापर करावा. वाढते तापमान लक्षात घेता, जमिनीचा प्रकार आणि पिकाच्या आवश्यकतेनुसार ८ ते १० दिवसाच्या अंतराने ओलीत करावे. पिकावरील तांबेरा आणि टिक्का या रोगाचे नियंत्रणाकरिता टेबूकोनाझोल २५ टक्के डब्ल्यू. जी. ५०० ते ७५० ग्राम प्रती हेक्टरी ५०० लिटर पाण्यात मिसळून (१० ते १५ ग्राम प्रती १० लिटर पाणी) फवारणी करावी. फूलकिड्यांच्या प्रभावी व्यवस्थापनासाठी आर्थिक नुकसानीची संकेत पातळी ५ फुलकिडे प्रति शेंडा गाठल्यावर किनालफॉस २५ टक्के प्रवाही १४०० मिली प्रति हेक्टरी ५०० लिटर (२८ मी.ली./१० लिटर पाणी) पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
मोहरी	<ul style="list-style-type: none"> • पुढील २४ तासासाठी पावसाचा अंदाज लक्षात घेता, कापणी केलेला शेतमाल शेतात पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. • पुढील ५ दिवस कोरड्या हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता परिपक्व अवस्थेतील मोहरी पिकाची काढणी व मळणी करावी तसेच तयार शेतमालाची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
हरभरा	<ul style="list-style-type: none"> • पुढील २४ तासासाठी पावसाचा अंदाज लक्षात घेता, कापणी केलेला शेतमाल शेतात पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. • पुढील ५ दिवस कोरड्या हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता घेता परिपक्व अवस्थेतील हरभरा पिकाची काढणी व मळणी करावी तसेच तयार शेतमालाची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
गहू	<ul style="list-style-type: none"> • पुढील २४ तासासाठी पावसाचा अंदाज लक्षात घेता, कापणी केलेला शेतमाल शेतात पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. • पुढील ५ दिवस कोरड्या हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता परिपक्व अवस्थेतील गहू पिकाची काढणी व मळणी करावी तसेच तयार शेतमालाची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
अळशी	<ul style="list-style-type: none"> • पुढील २४ तासासाठी पावसाचा अंदाज लक्षात घेता, कापणी केलेला शेतमाल शेतात पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. • पुढील ५ दिवस कोरड्या हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता परिपक्व अवस्थेतील जवस पिकाची काढणी व मळणी करावी तसेच तयार शेतमालाची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
संत्रा	<ul style="list-style-type: none"> • मागील आठवड्यातील गारपिटीमुळे झाडांची पानगळ, फांघा आणि खोडांना जखमा होतात. त्यामुळे अन्य रोगाचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी अशा जखमांवर बोर्डो मलम लावावे. बोर्डो तयार करण्यासाठी १ किलो मोरचूद (कॉपर सल्फेट) व १ किलो चुना ५ लिटर पाण्यात वेगवेगळ्या प्लास्टिकच्या बादल्यांमध्ये रात्रभर भिजत घालावा. सकाळी दोन्ही बादल्यांमधील मिश्रणे काठीच्या सहाय्याने व्यवस्थित ढवळून तिसऱ्या बादलीत एकत्र करावे जेणेकरून मोरचूद व चुना पूर्णपणे विरघळला जाईल. अशा पद्धतीने तयार केलेला बोर्डो मलमाचा लेप खोडावरील जखमावर लावावा. बगिच्यामध्ये तुटलेल्या फांघा कात्रीच्या सहाय्याने छाटणी करून त्या नंतर लगेच १०० ग्राम कार्बेन्डाझीम व १ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • फळबागस जमिनीच्या प्रकारानुसार ७ ते १० दिवसाच्या अंतराने दुहेरी आळे पद्धतीने किंवा चौकोनी आळे पद्धतीने पाणी द्यावे. ठिबक सिंचन संघ उपलब्ध असल्यास १ ते ४ वर्ष वयाच्या झाडाला १२ ते ५३ लिटर पाणी, ५ ते ७ वर्ष वयाच्या झाडाला ७८ ते १२७ लिटर पाणी व ८ वर्षावरील झाडांना १४५ ते १८० लिटर प्रती झाड प्रती दिवस पाणी द्यावे. • आंबिया बहारातील फळ गळ टाळण्यासाठी २-४- डी १.५ ग्राम आणि १ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • तापमानातील वाढ (३५ ते ४० अंश सेल्सियस) लक्षात घेता २-४ डी १.५ ग्राम आणि पोटॅशियम नायट्रेट १ किलो १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
टोमॅटो	<ul style="list-style-type: none"> • सततच्या ढगाळ हवामानामुळे टोमॅटो पिकावर उशिरा येणाऱ्या करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना कॉपर ऑक्सिक्लोराईड (३.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मॅन्कोझेब (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा बोर्डो मिश्रण (१ %) किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड (२.० ग्रॅम/लि.) किंवा फोसेटील एएल (ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा डायमिथोमोर्फ (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा पुर्वमिश्रित बुरशीनाशक पायराक्लोस्ट्रोबिन + मेटेरीम (२.० ग्राम

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
	प्रती लिटर पाणी) किंवा मेफेनोक्झाम + कॉपर ऑक्सिक्लोराईड (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मेटालीक्सील ८% + मॅन्कोझेब ६४% (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) या प्रमाणात फवारणी करावी.
मिरची	• फुलांची गळ कमी करण्यासाठी प्लॅनोफिक्स ५ मी.ली., प्रती ९ लिटर पाण्यात मिसळून मिरची लागवडीनंतर ५० व ७० दिवसांनी फवारणी करावी. सद्यपरिस्थितीत मिरची पिकावरील रसशोषक किडीच्या नियंत्रणाकरिता, ५ टक्के निंबोळी अर्क किंवा ईमिडाक्लोप्रिड १७.८ टक्के प्रवाही ५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. मिरची पिकामध्ये फुलकिडे, फळे पोखरणारी अळी व तंबाखूची पाने खाणारी अळीने आर्थिक नुकसान पातळी असल्यास सायन्ट्रानिलिप्रोल १०.२६ ओडी १२.० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
टरबूज	• पुढील २४ तासासाठी पावसाचा अंदाज लक्षात घेता बाजारायोग्य परिपक्व अवस्थेतील फळांची काढणी करून विक्री करावी. • पिक स्वच्छ व निरोगी राहण्यासाठी निंदनी करावी तसेच फळ धारणा झाल्यानंतर वेली वरील फळे हि गवत किंवा पाला पाचोळ्याच्या सहाय्याने झाकून टाकावी.
खरबूज	• पुढील २४ तासासाठी पावसाचा अंदाज लक्षात घेता बाजारायोग्य परिपक्व अवस्थेतील फळांची काढणी करून विक्री करावी. • पिक स्वच्छ व निरोगी राहण्यासाठी निंदनी करावी तसेच फळ धारणा झाल्यानंतर वेली वरील फळे हि गवत किंवा पाला पाचोळ्याच्या सहाय्याने झाकून टाकावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
म्हैस	• जनावरांचे उष्णतेपासून संरक्षण करण्यासाठी जनावरांना शेड किंवा गोठ्यात ठेवावे. जनावरांना स्वच्छ आणि थंड पाण्याची सोय करावी. ज्या शेतकऱ्यांनी बरसीम या चारा पिकाची लागवड केली असेल त्यांनी, प्रत्येक कापणीनंतर योग्य वाढ आणि चाऱ्याच्या जास्त उत्पादनासाठी प्रती हेक्टर १० किलो नत्र उभ्या पिकात द्यावे. पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या सल्ल्याच्या मदतीने जनावरांना जंत नाशकाची मात्रा/लस द्यावी.
गाय	• जनावरांना पिण्यासाठी स्वच्छ व थंड पाण्याची व्यवस्था करावी व सावलीमध्ये निवाऱ्याची व्यवस्था करावी. जनावरांकडून (उदा. बैल) सकाळी ११ ते दुपारी ०४ वाजता दरम्यान काम करणे टाळावे. गोठ्यातील तापमान गोठ्याचे शेड ला पांढरा रंग द्यावा. शक्य असल्यास शेड मध्ये पाण्याचा फवारा व फोगर्स चा लावावे. जास्त उष्णतेच्या काळात जनावरांच्या अंगावर पाणी फवारावे. जनावरांच्या आहारात हिरवा चारा, प्रथिने, खनिज मिश्रण व मिठाचा समावेश करावा.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	• हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी.